

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	สิทธิทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติ: ศึกษากรณีประเทศไทย และประเทศลาว
ชื่อผู้เขียน	พัทธนารี จันทร์ทอง
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. ชูเกียรติ น้อยนิม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า เด็กไร้สัญชาติที่อยู่ในประเทศไทยและประเทศลาว มีสิทธิทางการศึกษาหรือไม่ และเด็กไร้สัญชาติประสบปัญหาและอุปสรรคในด้านการศึกษาอย่างไรบ้าง โดยมุ่งศึกษาสิทธิทางการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติในประเทศไทยและประเทศลาวที่รัฐยอมรับให้มีภูมิคุ้มกันและอยู่อาศัยแล้ว โดยพิจารณาจากกฎหมายทั้ง กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายภายในของประเทศไทยและลาวที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งจากการศึกษาสิทธิการศึกษาเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และสนธิสัญญาที่ประเทศไทยและลาวลงนามเป็นภาคี ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศที่รับรอง คุ้มครองสิทธิการศึกษานี้ต่างชี้ชัดว่าสิทธิการศึกษาคือสิทธิมนุษยชน ดังนั้น มนุษย์ทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใด สัญชาติใด แม้กระทั่ง “เด็กไร้สัญชาติ” ก็ตามย่อมมีสิทธิในการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ถึงกระนั้น เด็กไร้สัญชาติ ก็ยังคงประสบปัญหาในการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษา อันได้แก่ ประการแรกการออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของเด็กไร้สัญชาติ ปัญหาที่เกี่ยวกับบุคคลไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ มักจะมีความมั่นคงของรัฐของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ ด้วยอำนาจของรัฐ แม้แต่การจำกัดเขตควบคุมโดยมีข้อจำกัดในการเดินทางออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมไม่สามารถมีอิสระในการเดินทางไปไหนมาไหน โดยการห้ามออกนอกพื้นที่ควบคุมสำหรับเด็กไร้สัญชาติถือว่าการจำกัดสิทธิในการศึกษาอย่างหนึ่ง การจำกัดสิทธิเช่นนี้ไม่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เนื่องจากหากเด็กไร้

สัญญาติประสงค์ที่จะศึกษาที่ใด ก็ย่อมมีความจำเป็นที่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อไปศึกษาในสถานศึกษาตามความต้องการ การศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ไร้ขอบเขต นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ต้องการได้แม้กระทั่งสถาบันการศึกษาที่อยู่ในต่างประเทศ อีกทั้งยังมีความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และมีปฏิสัมพันธ์ไปมาหาสู่กันระหว่างเยาวชน นักเรียน นักศึกษา แต่หากรัฐจำกัดเขตพื้นที่ของเด็กไร้สัญญาติแล้ว เด็กไร้สัญญาติย่อมไม่ได้รับสิทธิการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับคนที่มีสัญญาติโดยตรง

ประการที่สอง ที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญคือ การได้รับทุนการศึกษา เนื่องจากว่าเด็กไร้สัญญาติส่วนใหญ่แล้วเป็นเด็กยากไร้ หากบางคนพอมีทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียนบ้าง แต่ก็เพียงการศึกษาในระดับต้น เช่น ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา หากแต่การศึกษาในระดับที่สูงกว่า อย่างการศึกษาในอุดมศึกษา หรือการศึกษาในต่างประเทศ ย่อมเป็นไปได้ยากลำบาก เนื่องจากการค่าศึกษาเล่าเรียนในภาคการศึกษาแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในเครื่องใช้ส่วนตัว อุปกรณ์การเรียน ค่าที่พักค่ากินอยู่ ทุนการศึกษาส่วนใหญ่ของหน่วยงานของรัฐ ล้วนแล้วแต่กำหนดคุณสมบัติในการขอรับทุนการศึกษาว่าต้องเป็นคนที่มีสัญญาติของรัฐของตนเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้เด็กไร้สัญญาติได้มีโอกาสเข้าถึงสิทธิในดานการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันแก้ปัญหา โดยในส่วนที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิ ด้านการศึกษาของเด็กไร้สัญญาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าว และในส่วนการบังคับใช้กฎหมายควรชี้แจงทำความเข้าใจ และสร้างองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในส่วนของเด็กไร้สัญญาติเอง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ควรตระหนักในความสำคัญของการศึกษารวมทั้งสร้างองค์ความรู้เรื่องสิทธิทางด้านการศึกษาเพื่อให้ เด็กไร้สัญญาติสามารถเรียกร้อง และปกป้องสิทธิของตนได้ อีกทั้งยังนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป

คำสำคัญ: สิทธิทางด้านการศึกษา/เด็กไร้สัญญาติ/ไร้สัญญาติ

Thesis Title	The Educational Rights of Stateless Children: Case Study in Thailand and Lao PDR
Author	Pattanaree Chuntong
Degree	Master of Laws
Advisor	Dr. Chukeat Noichim

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study whether stateless children living in Thailand and Laos have the educational rights and how they face educational problems and barriers. The thesis aims to study the educational rights of stateless children in Thailand and Laos that are accepted by the government to have residence and reside in such countries by considering related international law, law of Thailand, and law of Laos.

According to the study of guaranteed and protected rights in reference to international law, custom, and treaty signed by Thailand and Laos, the international law which guarantee and protect the educational rights identify that the educational rights are the human rights. As a result, all human beings, regardless of race or nationality, and even “stateless children” have the same educational rights. However, stateless children still encounter the problem of educational rights access. For example, the first topic is leaving out of the controlled area of stateless children and problems relating stateless persons, and minorities which always involve with the national security. Therefore, these persons have to be limited any rights by the governmental authorities, even the restriction of controlled areas. They are restricted to travel out of the controlled areas, leading to no freedom of transportation. This limitation for stateless children is considered to be

the limitation of educational rights. Such limitation is not appropriate to current lifestyles because stateless children need to travel out of the areas to their educational institutes. Nowadays, the education is borderless. Students are able to access to any educational institutes even those in foreign countries. Moreover, there is collaboration between educational institutes for exchanging students and interacting with youths and students. If the government limits the area of stateless children, they will not be eligible to the educational rights equally when compared to persons with nationality.

The second topic that the researcher realized the importance is provision of scholarship. Most stateless children are poor and some can afford the tuition fees only for the basic educational level, such as, primary education and secondary education. Therefore, the higher education level, like university education or abroad study, is difficult for them due to its tuition fees of each semester and other expenses, such as, personal expenses, educational equipment expenses, accommodation and meal fee. Most scholarships provided by governmental agencies determine the qualification of applicants that they must be the residents with nationality of its state only.

As a result, to allow stateless children to access the educational rights fairly and equally, all concerned sections should cooperate to resolve this issue. Regarding to the barriers of the educational rights access for stateless children, concerned sections should consider and amend such limitation. For the law enforcement, understanding and knowledge should be described and communicated to governmental officers. For stateless children, both public sector and private sector should be aware of the importance of education, and communicate knowledge on educational rights so that stateless children are able to claim and protect their rights, as well as, apply gained knowledge to further develop themselves and the society.

Keywords: Educational rights/Stateless children/Stateless